

**SZKOLNY SYSTEM DYSCYPLINARNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 58
z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI
IM. M. DĄBROWSKIEJ
W KATOWICACH**

Katowice, 2017 (*tekst jednolity*)

I Założenie Szkolnego Systemu Dyscyplinarnego

Pojedynczy nauczyciel nie ma szans na opanowanie trudnej klasy, ale stworzenie dobrej strategii szkoły, opartej na współpracy i wzajemnym wsparciu nauczycieli może zdziałać cuda.

II Zadania szkoły w zakresie budowania Szkolnego Systemu Dyscyplinarnego

1. Spójne zasady dyscypliny — ustalone i konsekwentnie stosowane podstawowe zasady dyscypliny, które nie są nadmiernie karzące lub negatywne.
2. Efektywne porozumienie dom – szkoła — zgodność standardów zachowania pomiędzy szkołą i rodzicami, adekwatna i szybka komunikacja pomiędzy szkołą a domem w sprawach dotyczących obu stron.
3. Adekwatny styl nauczania — właściwy program i różnorodność metod nauczania związanych z pozytywnym nastawieniem nauczyciela i ucznia oraz aktywnym uczeniem się.
4. Profesjonalna opieka nad uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi — zgodność wszystkich nauczycieli w postępowaniu z uczniami wymagającymi indywidualnego podejścia i dostosowania wymagań w zakresie edukacji i wychowania.
5. Rozwijająca się dojrzałość społeczna uczniów — stworzenie warunków do budowania pozytywnej samooceny uczniów.

III Praktyczną podstawą tworzenia i modyfikacji SSD jest na bieżąco dokonywana analiza sytuacji wychowawczej SP nr 58 z Oddziałami Integracyjnymi w Katowicach

1. Podstawą oceny aktualnej sytuacji wychowawczej w zespołach oddziałowych w zakresie problemów wychowawczych wymagających działań naprawczych są:
  - protokoły posiedzeń zespołów wychowawczych
  - arkusze analizy sytuacji wychowawczej w zespołach oddziałowych
  - wnioski z analizy
  - bieżące informacje od wychowawców i nauczycieli

Szkolny System Dyscyplinarny określa jednorodny model pracy wychowawczej i zawiera jasne dla wszystkich uczniów normy życia wewnątrzszkolnego.

IV Plan oddziaływań wychowawczych w ramach Szkolnego Systemu Dyscyplinarnego

1. Pełne przyswojenie *Modelu budowania dyscypliny wewnątrzszkolnej* przez:
  - a) nauczycieli i wszystkich pracowników szkoły,
  - b) przeprowadzenie akcji informacyjnej wśród uczniów,
  - c) przeprowadzenie akcji informacyjnej wśród rodziców uczniów.
2. Każdy pracownik szkoły jest obowiązany do pełnego wdrażania Systemu w praktyce.
3. System wsparcia profesjonalnego
  - a) współpraca zespołu nauczycieli uczących w danym oddziale w zakresie rozwiązywania sytuacji trudnych — zgodnie z formułą zespołów wychowawczych,
  - b) konsultacje psychologa i pedagoga szkolnego z instytucjami wspierającymi pracę szkoły,

- c) konsultacje zespołu wychowawczego ze specjalistami zaproszonymi do współpracy w zakresie występującego problemu,
  - d) spotkania superwizyjne w zakresie analizy przypadków,
  - e) zaproszenie zewnętrznych ekspertów do oceny sytuacji — analiza przez grono specjalistów zewnętrznych.
4. System motywacyjny — analiza motywów trudnych zachowań uczniów
- a) określenie typów motywów,
  - b) sformułowanie adekwatnych wzorów motywowania (w tym motyw „zastępczy”),
  - c) odwołanie się do dotychczas sprawdzonych modeli motywowania.
5. System administracyjno-prawny
- a) określenie niewłaściwych zachowań, które powodują:
    - zakłócenie aktu nauczania,
    - zakłócenie prawa innych do nauki,
    - psychiczne lub fizyczne niebezpieczeństwo dla uczestników sytuacji,
    - zniszczenie czyjejś własności.
  - b) opracowanie listy zachowań i sposobów reagowania wg podziału:
    - działania leżące w gestii nauczyciela obecnego przy zdarzeniu w ~~klasie~~ **oddziale**,
    - działania leżące w gestii wychowawcy,
    - działania wymagające stosowania konsekwencji według SSD — opracowanie *Katalogu konsekwencji ogólnoszkolnych*.

V Etapy reagowania w ramach Szkolnego Systemu Dyscyplinarnego

ETAP I — bezpośrednia reakcja nauczyciela prowadzącego zajęcia lub dyżurującego

- 1) Interwencja pierwszoplanowa pozostaje w gestii nauczyciela obecnego przy zdarzeniu.
- 2) Uczeń przy jednorazowym, incydentalnym naruszeniu dyscypliny wewnątrzszkolnej (niewłaściwym zachowaniu) powinien być upomniany ustnie (*podpunkt a) konsekwencji ogólnoszkolnych*).
- 3) W odniesieniu do zachowań prezentowanych przez uczniów w trakcie przerw lekcyjnych wskazane jest stosowanie konsekwencji w postaci zatrzymania ucznia przy nauczycielu dyżurującym.

ETAP II — zintegrowanych działań wychowawcy oddziału i nauczycieli

- 4) W sytuacji powtarzania się niewłaściwego zachowania ucznia należy:
  - problem zgłosić wychowawcy i wspólnie z nim podejmować decyzje dotyczące dalszego postępowania wobec ucznia
  - zastosować odpowiednie działania dyscyplinujące ucznia dokonując wyboru z *Katalogu konsekwencji ogólnoszkolnych podpunkt b-d, podpunkt n*
  - poinformować rodziców o zastosowanej konsekwencji: telefonicznie i poprzez wpis w dzienniku elektronicznym lub zeszycie korespondencji w sytuacji, gdy nauczyciel wie, że rodzic nie odczytuje informacji w dzienniku elektronicznym

ETAP III — ustalenia zespołu wychowawczego

- 5) W przypadku częstego powtarzania się niewłaściwych zachowań, notorycznego nieprzestrzegania nakazów, jak również złamania zakazu należy odwołać się do *Katalogu konsekwencji ogólnoszkolnych, podpunkt e-l*:
  - a. katalog zawiera zestaw konsekwencji przewidywanych dla uczniów za czyny niezgodne z normami życia wewnątrzszkolnego,
  - b. decyzje w tej kwestii podejmowane są w ramach formuły zespołu wychowawczego.
- 6) Zespół wychowawczy określa konsekwencję dla danego ucznia adekwatną do popełnionego czynu, możliwości psychofizycznych ucznia w realizacji konsekwencji oraz przewidywanego efektu planowanego działania wychowawczego.
- 7) Zastosowana wobec ucznia konsekwencja jest odnotowywana w dokumentacji *wychowawczej* (księga protokołów zespołu wychowawczego, *teczka wychowawcy*).
- 8) Rodzic ucznia jest informowany o wyznaczeniu rodzaju konsekwencji zawartej w podpunktach e - o *Katalogu konsekwencji ogólnoszkolnych* i konieczności odbioru pisemnej decyzji Zespołu Wychowawczego. Wychowawca informuje rodzica o konieczności odbioru pisma poprzez wpis do zeszytu korespondencji i dziennika elektronicznego. W ciągu dwóch dni roboczych od dnia przekazania informacji rodzic ma obowiązek odebrać pismo. Nieodebranie pisma jest równoznaczne z rezygnacją z możliwości odwołania od nałożenia konsekwencji.
- 9) Niewykonanie ustalonych przez zespół wychowawczy konsekwencji w wyznaczonym okresie czasu powinno być uwzględnione przy wystawianiu oceny zachowania.

VI Model budowania dyscypliny wewnątrzszkolnej

Według założeń SSD uczniom SP nr 58 z Oddziałami Integracyjnymi znana jest lista nakazów, zakazów, niewłaściwych zachowań i ewentualne konsekwencje oraz zasady reagowania przez nauczycieli i innych pracowników szkoły. Uczniowie są zobowiązani konsekwentnie i w pełni przestrzegać zasad ujętych w Szkolnym Systemie Dyscyplinarnym ze względu na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczniom szkoły. W przypadku naruszenia dyscypliny wewnątrzszkolnej w jednym z obszarów rozpoczynają się wobec ucznia działania w ramach planu oddziaływań i etapów reagowania wymienionych powyżej.

1. NAKAZY — obowiązkowe jest:

- a) przebywanie uczniów w trakcie przerw na piętrze, na którym mają lekcje,
- b) nieopuszczanie budynku szkoły (bez zgody nauczyciela dyżurującego lub prowadzącego zajęcia oraz innych osób),
- c) przebywanie w miejscu wyznaczonym przez wychowawcę świetlicy w czasie zajęć, z których uczeń jest zwolniony lub na które nie uczęszcza,
- d) podporządkowanie się regulaminowi spędzania przerw międzylekcyjnych,
- e) stosowne odnoszenie się do wszystkich pracowników szkoły,
- f) szanowanie wyposażenia klas i szkoły,
- g) przestrzeganie zapisów statutowych dotyczących odpowiedniego ubioru szkolnego oraz estetycznego wyglądu,
- h) codzienne posiadanie zeszytu korespondencji ucznia,
- i) posiadanie identyfikatora,
- j) odkładanie plecaków we wskazanych miejscach

2. ZAKAZY — niedopuszczalne jest:

- a) demonstrowanie w szkole symboli polskich klubów sportowych, subkultur młodzieżowych oraz innych symboli, których propagowanie jest zakazane przez prawo (noszenie oznak, przyklejanie „wlepek” itp.),
- b) używanie na terenie szkoły sprzętu multimedialnego (tel. komórkowy, MP3, MP4 itp.),
- c) niszczenie własności innych uczniów, przywłaszczanie sobie cudzej własności, niszczenie mienia szkolnego oraz innych osób,
- d) stosowanie agresji (fizycznej, psychicznej, słownej),
- e) wymuszanie pieniędzy od innych uczniów,
- f) wykorzystywanie Internetu do publikowania obraźliwych treści i wizerunku osób bez ich zgody, nawoływanie do nienawiści; popieranie tego rodzaju treści,
- g) nagrywanie sytuacji szkolnych na wszelkiego rodzaju nośniki elektroniczne (tablety, aparaty, telefony, itp.)
- h) wagarowanie, uciezki z lekcji i obowiązkowych zajęć dodatkowych,
- i) posiadanie lub używanie wyrobów tytoniowych, posiadanie lub spożywanie napojów alkoholowych; stosowanie środków psychoaktywnych, leków, w których zawarte są te substancje (bez zalecenia lekarza), oraz innych substancji niezgodnie z ich przeznaczeniem, szkodliwych dla zdrowia i życia,
- j) przebywanie na terenie szkoły pod wpływem środków psychoaktywnych i napojów alkoholowych,
- k) fałszowanie i niszczenie dokumentów takich jak sprawdziany, usprawiedliwienia, zwolnienia, stanowiących wymianę informacji pomiędzy szkołą a rodzicami/prawnymi opiekunami.
- l) świadome podejmowanie działań zmierzających do zagrożenia utraty zdrowia lub życia własnego oraz innych uczniów.

3. NIEWŁAŚCIWE ZACHOWANIA UCZNIÓW

- a) nieuzasadnione przebywanie uczniów w określonych miejscach szkoły (winda, świetlica, stołówka, portiernia, szatnie, toalety),
- b) niebezpieczne zabawy na korytarzach szkolnych i w salach lekcyjnych (gry piłką, skakanką, gra „w gumę” itp.),
- c) bieganie i ślizganie się po korytarzach,
- d) siedzenie na parapetach i przebywanie na półpiętrach i klatkach schodowych
- e) powodowanie bezpośredniego zagrożenia zdrowia uczniów poprzez popychanie, podkładanie nóg, siedzenie z wyciągniętymi nogami na korytarzu itp.,
- f) samowolne otwieranie okien na korytarzach, w toaletach, szatniach i innych pomieszczeniach
- g) wchodzenie na drabinki przy oknach,
- h) huśtanie się na balustradach i zjeżdżanie po nich,
- i) śmiecenie, rozlewanie płynów na korytarzach, rozrzucanie żywności itp.,
- j) używanie podniesionego głosu w kontakcie z nauczycielem i innymi pracownikami szkoły,
- k) samowolne opuszczanie wyznaczonego miejsca w sali w trakcie lekcji,
- l) zakłócanie przebiegu zajęć, np.:
  - picie, jedzenie, żucie gumy itp.,
  - gwizdanie, stukanie, krzyk,
  - bieganie po sali,
  - rzucanie przedmiotami,
  - plucie,
  - huśtanie się na krześle,
  - zachowania niezwiązane z prowadzonymi zajęciami.

- l) zachowania powodujące konflikt społeczny, takie jak: przezywanie, przeklinanie, „pyskowanie”,
- m) prowokowanie innych uczniów do agresji,
- n) spóźnianie się,
- o) prezentowanie lekceważącego stosunku do nauki, udziału w imprezach i uroczystościach szkolnych i innych obowiązków szkolnych,
- p) obrażanie innych uczniów (w tym akcentowanie niepełnosprawności),
- q) posługiwanie się wulgaryzmami na terenie szkoły.

4. KATALOG KONSEKWENCJI OGÓLNOSZKOLNYCH

- a) doraźne upomnienie ucznia przez wychowawcę lub innych nauczycieli,

1. Konsekwencje stosowane na bieżąco przez wychowawców, nauczycieli, o których rodzic informowany jest telefonicznie, poprzez wpis w dzienniku elektronicznym lub zeszyt korespondencji:

- b) upomnienie przez wychowawcę na forum klasy,
- c) zastosowanie karty monitorującej zachowania, tzw. Karty SSD, w wersjach podstawowych lub modyfikowanych według ustaleń zespołu lub nauczyciela stosującego kartę:

Karta zachowań w trakcie lekcji		Karta zachowań w trakcie przerw		Karta na określony rodzaj zajęć
Karta jednodniowa	Karta tygodniowa	Karta jednodniowa	Karta tygodniowa	Wg ustaleń
Karta monitorowania punktualnego przychodzenia do szkoły		Karta monitorowania obecności		indywidualnych nauczyciela/zespołu

Zasady stosowania i rozliczania karty:

Nauczyciel określa rodzaj, czas stosowania oraz formę rozliczenia z karty.

Nauczyciel wystawiający kartę (rozliczający ucznia), jest zobowiązany do:

- 1) zgłoszenia się po kartę w gabinecie wicedyrektora, gdzie otrzymuje kartę i podpisuje się w rejestrze wydanych kart
- 2) skreślony
- 3) poinformowania rodziców o zastosowaniu konsekwencji w celu pozyskania ich do współpracy w rozliczaniu ucznia
- 4) poinformowania wychowawcy oddziału poprzez wpis w dzienniku elektronicznym
- 5) konsekwentnego rozliczania uczniów z kart
- 6) zwrotu karty do gabinetu wicedyrektora po zakończeniu stosowania konsekwencji

Po zakończeniu danego okresu, wychowawca odnotowuje liczbę kart w analizie wychowawczej.

W przypadku zgubienia karty przez ucznia lub nierzetelnego rozliczania się z niej, nauczyciel informuje wychowawcę i wraz z nim dokonuje wyboru dalszych działań, o których informowani są rodzice ucznia (np. wydłużenie czasu stosowania karty, zastosowanie innej konsekwencji).

- d) przeprowadzenie rozmowy dyscyplinującej.

2. Konsekwencje ustalane przez zespół wychowawczy, o których rodzice są informowani w sposób określony w rozdziale V, punkt 8:

- e) nagana pisemna dyrektora szkoły,
- f) przeniesienie ucznia do równoległej klasy,
- g) naprawienie szkody przez ucznia w zakresie zgodnym z zapisami statutowymi,
- h) zakaz udziału w imprezach klasowych i szkolnych (zgodnie z bieżącym terminarzem),
- i) wykonanie prac na rzecz szkoły
- j) wykonanie pracy edukacyjnej w ramach działań profilaktycznych związanych z problematyką popełnionego czynu),
- k) zadośćuczynienie za wyrządzone krzywdy i szkody,
- l) inne, o charakterze edukacyjnym, wychowawczym i profilaktycznym wynikające ze specyfiki dokonanego przez ucznia czynu, łamiącego normy społeczne, prawne i obyczajowe.

Konsekwencje wymienione w punktach: g, i j, k l wymagają potwierdzenia przez osobę nadzorującą w kartach stanowiących załączniki do dokumentu

3. Konsekwencje w przypadku korzystania z telefonów komórkowych i innego sprzętu multimedialnego, o której rodzic jest informowany telefonicznie, poprzez wpis w dzienniku elektronicznym lub zeszyt korespondencji:

- m) uczeń zobligowany jest do przekazania sprzętu w depozyt do sekretariatu szkoły sprzęt zostaje wyłączony w obecności ucznia (w przypadku telefonu, uczeń wyciąga z niego kartę);
- n) po odbiór zdeponowanego sprzętu zgłaszają się rodzice ucznia

5. KONSEKWENCJE ZEWNĘTRZNE

- 1) W sytuacji, gdy szkoła zostanie poinformowana, że uczeń **dopuścił się zachowań agresywnych lub stosowania cyberprzemocy w sytuacjach pozaszkolnych** (wykorzystywanie Internetu do publikowania obraźliwych treści i wizerunku osób bez ich zgody, nawoływanie do nienawiści; popieranie tego rodzaju treści), **podejmowane są następujące działania:**
  - a) przeprowadzona zostaje rozmowa dyscyplinująca z uczniem,
  - b) poinformowani zostają rodzice ucznia – sprawcy,
  - c) wspólnie z rodzicami ucznia – ofiary zostaje podjęta decyzja dotycząca zgłoszenia sprawy na policję;
- 2) Z przeprowadzonych rozmów zostaje sporządzona notatka służbowa.
- 3) W sytuacji, gdy nie odniosą pożądanego skutku podejmowane wobec ucznia oddziaływania, a proponowana zmiana środowiska wychowawczego może korzystnie wpłynąć na jego postawę, Dyrektor Szkoły, po pozytywnym zaopiniowaniu przez Radę Pedagogiczną, może wystąpić do Kuratora Oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły.

O przeniesieniu ucznia można wnioskować w przypadku:

- a) umyślnych zachowań zagrażających zdrowiu, życiu swojemu i innych osób;
- b) dopuszczania się czynów łamiących prawo;
- c) celowego demoralizowania społeczności szkolnej;
- d) jawnej nieakceptacji i rozmyślnego znęcania się nad uczniami, zwłaszcza niepełnosprawnymi;
- e) odrzucenia przez ucznia i jego rodziców/opiekunów prawnych oferowanych przez Szkołę form pomocy w zakresie korekcji zachowań.

VII Założenia teoretyczne szkolnego Systemu Dyscyplinarnego do codziennego stosowania przez nauczycieli

1. Nauczyciel, myśląc o dyscyplinie, powinien brać pod uwagę: zachowania uczniów, własne zachowania, zachowania innych osób biorących udział w pracy i funkcjonowaniu szkoły jako instytucji.
2. Zgodnie z podstawami psychopedagogicznymi w zakresie **wychowania wśród istotnych czynników uzasadniających konieczność zaprowadzenia dyscypliny w klasie szkolnej wyróżnia się** (wg L. N. Tanner):
  - a) stworzenie warunków, w których nauka będzie możliwa,
  - b) uczniowie mają nauczyć się zachowania społecznie odpowiedzialnego.
3. **Zachowania naruszające dyscyplinę wg Levina i Nolana (2000):**

Dla skuteczności działania Systemu konieczne jest, by nauczyciele potrafili określić kategorię zachowań, do których można zaliczyć analizowane zachowania ucznia wg następującej klasyfikacji:

  - a) zakłócające akt nauczania,
  - b) zakłócające prawo innych do nauki,
  - c) stanowiące psychiczne lub fizyczne niebezpieczeństwo dla uczestników sytuacji,
  - d) powodujące zniszczenie czyjejs własności.
4. **Analiza problemów z dyscypliną:**
  - a) po stronie ucznia — obserwacja i analiza zachowań uczniów:
Dlaczego uczeń tak się zachowuje?; Co przez takie zachowanie zyskuje?
  - b) po stronie nauczyciela —
*Dlaczego zachowanie ucznia dezorganizuje moją aktywność?;
Czego obawiam się w związku z daną sytuacją?*
5. **Motywy trudnych zachowań uczniów.** Konieczne jest podjęcie próby wyjaśnienia i zrozumienia przez nauczycieli i wychowawców motywów zachowań ucznia wg charakteru danego motywu:
  - a) chęć zwrócenia na siebie uwagi,
  - b) chęć zwrócenia uwagi na problem lub dramatyczną sytuację („wołanie o pomoc”),
  - c) poszukiwanie akceptacji grupy rówieśniczej,
  - d) chęć zdobycia wpływu oraz poprawy pozycji w grupie,
  - e) uniknięcie niepowodzenia.
6. **Zachowania uczniów wynikające z problemów motywacyjnych:**
  - a) brak pewności siebie,
  - b) lęk przed porażką lub sukcesem,
  - c) utrata zainteresowania nauką.

Zachowania te mogą być problemem w obszarze dyscypliny, lecz wymagają innych form i metod pracy.
7. **Zachowanie nauczyciela doświadczającego trudnych emocji:**
  - a) reakcje odruchowe — wyrażające jego uczucia (gniew, lęk, niepewność), świadczące o „podjęciu walki”,
  - b) świadomie użyta strategia — zmierzająca do konstruktywnego rozwiązania sytuacji.

8. **Warunki niezbędne do podjęcia świadomej strategii przez nauczyciela:**
- Gotowość do powstrzymania odruchowej reakcji (podstawowy warunek).
  - Umiejętność zidentyfikowania uczuć i potrzeb własnych i ucznia.
  - Znajomość zasad skutecznej strategii.
9. **Przygotowanie oddziału do nauki i dyscypliny:**
- pracę nad dyscypliną rozpoczynamy od pierwszego kontaktu z uczniami (ważne jest zaplanowanie działań wcześniej);
  - przygotowanie sali lekcyjnej:
    - hałas,
    - temperatura,
    - oświetlenie,
    - wystrój sali,
    - pomoce naukowe,
    - rozmieszczenie przestrzenne (ławki, ciągi komunikacyjne nauczyciela – dostęp do ucznia, widzenie całości i poruszanie się po niej),
    - rozmieszczenie uczniów w klasie „trójkąt wpływów” – podstawą trójkąta jest przód klasy (wierzchołek znajduje się na końcu klasy).
  - wyodrębnienie wszystkich metod, jakimi będą pracowali uczniowie;
  - analiza aktywności uczniów – określenie oczekiwań, zasad zachowania zaprojektowanie konsekwencji, jakie mogą spotkać uczniów za łamanie dyscypliny.
10. **Przygotowanie oddziału do nauki i dyscypliny: Lista Spricka** – pomoc w przygotowywaniu się nauczyciela do pracy nad dyscypliną:
Krok 1: sporządź listę wszelkiego typu aktywności podczas lekcji
Krok 2: wyobraź sobie, jak chciałbyś, aby uczniowie zachowywali się podczas zajęć każdego typu;
Krok 3: projektowanie zasad klasowych,
Krok 4: projektowanie konsekwencji w przypadku poważnych wykroczeń.
11. Sposoby uczenia się zdyscyplinowanego zachowania:
- mówienie o tym zachowaniu;
  - ćwiczenie tego zachowania(określenie czego oczekuję, pokazanie i przećwiczenie go);

!!! Ważne jest reagowanie nauczyciela na łamanie zasad.

12. **Reguły tworzenia zasad:**
- jasny komunikat;
  - pozytywny przekaz;
  - ograniczona liczba zasad;
  - wprowadzenie zasad ogólnych i szczegółowych;
  - unikanie słów blokad: *zawsze, nigdy, ciągle, wszędzie....*
13. **Zasady dyscyplinowania:**
- najpierw dyscyplinowanie potem nauczanie;
  - minimum władzy;
  - działaj tak tajnie jak to możliwe;

14. **Strategia – Metoda Czterech Kół Zębatych** (wg J. Pyżalskiego)

Właściwa osoba stosuje odpowiednią technikę (strategię) w stosunku do właściwej osoby w odpowiedniej sytuacji.

Koło I — OSOBA NAUCZYCIELA — postawa etyczna, cechy osobowości, wiedza pedagogiczna, preferowane strategie rozwiązywania konfliktów, własne doświadczenia w roli ucznia, własne doświadczenia pracy, poziom stresu; rozwój samowiedzy i refleksja;

Koło II — TECHNIKA

Strategie- strukturalizowane, posiadające szersze uzasadnienie teoretyczne zbiory działań
Technika – pojedyncza reakcja nauczyciela;

Koło III — OSOBA UCZNIĄ — rodzaj zachowania, wcześniejsze doświadczenia

Koło IV — KONTEKST SPOŁECZNY I SYTUACYJNY – **oddział**, grono pedagogiczne, system wychowawczy szkoły;

15. **Propozycje ważnych pytań w analizie sytuacji trudnej wychowawczo** (wg P. Galvina):

- *Co dokładnie w zachowaniu ucznia jest problemem dla nauczyciela?*
- *Jakie sytuacje, jakie czynniki zdają się sprzyjać powstawaniu niewłaściwych zachowań?*
- *Co może być powodem trwania złego zachowania lub jego pogłębiania?*
- *Jaki sens może mieć to zachowanie dla ucznia?*
- *Jak uczeń postrzega sens świata? Jakie są jego podstawowe poglądy?*
- *Jaką potrzebę może zaspokoić to zachowanie?*
- *Jak mogłyby być te potrzeby zrealizowane w legalny sposób?*
- *Jakie problemy może rozwiązać to zachowanie?*
- *Kiedy takie zachowanie się nie zdarza?*
- *Kiedy uczeń jest w świetnej formie?*
- *Co i kto jest ważny dla ucznia?*
- *Jak można zwiększyć motywację ucznia?*
- *Jakie są mocne strony ucznia, na których można się oprzeć?*
- *Jaka mogłaby być najmniejsza oznaka tego, że problem zaczyna być rozwiązywany?*

16. **Konstruktywna konfrontacja:**

- a) Strategia radzenia sobie z trudnymi i prowokacyjnymi zachowaniami uczniów bez uciekania się do metod autorytarnych czy środków przymusu.
- b) Konstruktywna konfrontacja proponuje inny sposób komunikowania się z uczniami i wyjście poza typowy model reagowania „Nagroda-Kara”.

Konstruktywna konfrontacja interpersonalna (wg Davida W. Johnsona):

- 1) świadoma próba przyjęcia komuś z pomocą, by mógł dostrzec skutki swojego zachowania i zmienić to zachowanie na konstruktywne.
- 2) sposób wyrażania naszego zainteresowania i chęci pogłębienia kontaktu.

Cele konstruktywnej konfrontacji:

- a) Zareagowanie na niepożądane zachowanie, bez agresji;
- b) Pomoc uczniowi w zmianie zachowania;
- c) Ujawnienie przez nauczyciela własnych uczuć i emocji;
- d) Pokazanie uczniowi, że jego zachowanie może go narazić na przykre konsekwencje.

Konfrontacja informacyjna (opisowa) - opisujemy krótko zachowanie ucznia (co widzimy i słyszymy): „Tomku, od dłuższego czasu słyszę, że mówisz coś do Maćka. Przeszkadza mi to.”

Konfrontacja interpretacyjna stosowana przy uporczywym powtarzaniu niepożądanego zachowania:

- a) powtarzamy poprzedni komunikat,
- b) nazywamy emocje, jakie nam towarzyszą,
- c) podajemy najbardziej prawdopodobną interpretację zachowania ucznia,
- d) podajemy informację, jakiego zachowania oczekujemy od ucznia,
- e) proponujemy rozmowę po lekcji.

Konfrontacja informacyjna

„Jacku widzę, że wyjąłeś telefon komórkowy i korzystasz z niego. Nie podoba mi się to. Chciałabym, abyś go schował i zajął się lekcją.”

Konfrontacja interpretacyjna

PO CHWILI:

„Jacku widzę, że nadal korzystasz z telefonu. Złości mnie to. Zastanawiam się, po co to robisz i przyszło mi do głowy, że chcesz zwrócić moją uwagę albo kolegów? Nie wiem, być może się mylę.”

UWAGA !

- a) Nie przystępuj do konfrontacji z kimś, jeśli nie chcesz mu pomóc i nawiązać głębszego kontaktu;
- b) Nie przystępuj do konfrontacji z kimś, kto nie jest do tego gotowy (jest niespokojny i rozproszony, gdy nie ma warunków, by cię słuchał i zrozumiał, co mówisz);
- c) Konfrontacja nie powinna dotyczyć zachowań z przeszłości (nie rób remanentu: „A ty jak zwykle..”, mów tylko o aktualnym zachowaniu);
- d) Nie przystępuj do konfrontacji, zanim ta osoba nie podejmie konfrontacji z tobą (nie zaczynaj, jeśli ktoś cię nie prowokuje).

Konstruktywna konfrontacja — praktyczne wskazania:

- Reaguj, gdy trwa właśnie taka sytuacja;
- Zwracaj się do ucznia po imieniu;
- Podejdź bliżej i patrz na niego, by nie było wątpliwości, do kogo kierujesz ten komunikat;
- Używaj wypowiedzi osobistych (zaimków: ja, mnie, mój);
- Opisuj zachowanie, a nie oceniaj cech tej osoby;
- Bądź zwięzły - wypowiadaj się krótko i na temat, nie rób wykładu;
- Opisuj swoje uczucia (złości mnie to, martwię się itp.);
- Gdy uczeń odpowiada, upewnij się, czy dobrze go zrozumiałeś/łaś;
- **Bądź empatyczny.** On coś w tym momencie przeżywa, ponieważ postawiłeś go w sytuacji, której nie przewidywał.

W przypadku braku efektów zastosuj inną metodę.

- a) Konstruktywna konfrontacja nie daje gwarancji absolutnej skuteczności wobec wszystkich uczniów i w każdej sytuacji.
- b) Konstruktywna konfrontacja ma uzupełnić stosowane przez Ciebie praktyki wychowawcze, a nie je zastąpić.

Reagowanie w sytuacjach konfrontacji:

- zasady działania w sytuacjach konfrontacji:
  - a) Nie trać kontroli,
  - b) Zdystansuj się od ucznia;
  - c) Trio Glasslera:
Co robisz?
Czy jest to zgodne z zasadami?
Co powinieneś robić?
- pytania „Co – Jak”
Co zrobiłeś?
Jaka obowiązuje reguła?
Jakie będą konsekwencje, jeśli dalej będziesz tak postępował?
Co zrobisz, żeby zmienić swoje zachowanie?
lub *Co zrobisz aby uniknąć konsekwencji?*
- konsekwencje:
  - a) naturalne – bezpośredni wynik zachowania;
  - b) logiczne - logicznie powiązane z zachowaniem nakładane przez dorosłego;
  - c) nieadekwatne/kary - zbyt silne, niezwiązane z zachowaniem.

17. Metody interwencji

- a) jasny komunikat: *Usiądź na swoim miejscu! Wyciągnij zeszyt!*
- b) procedura sprawdzająca:
Czy zrozumiałeś, co do Ciebie powiedziałem?
Czy moje polecenie jest jasne?
Co usłyszałeś?
Powtórz, co do Ciebie powiedziałem? – to teraz zrób to!
- c) technika przecięcia - kończymy interakcję, określając oczekiwane zachowanie i konsekwencje za niewykonanie.
- d) „ochłonięcie” — potrzebuję 5 min.; potrzebujesz 5 min.; potrzebujemy 5 min ...
- e) zdarta płyta — jasne polecenie stale powtarzane — może być z dodaniem ...*nie o to chodzi...*
- f) technika wymuszonego wyboru — nakaz — logiczna konsekwencja (danie wyboru albo podporządkowanie się regułom albo poniesienie konsekwencji)
- g) wykluczenie z zajęć — *Przeszkadzasz grupie, to zadanie zamiast z grupą zrobisz sam...*

Modyfikacje w roku 2017 opracował zespół w składzie (w kolejności alfabetycznej):

Ł. Bergel
R. Blicharska
A. Jasińska-Sikora
E. Kaczoń
D. Michalewicz
A. Neffe
E. Podemska-Pniok – koordynator
A. Prandzioch
K. Sordyl
D. Tabisz
A. Zaczyk

ZAŁĄCZNIKI

Oddział .....

Imię i nazwisko ucznia	Data wydania karty	Rodzaj karty	Podpis nauczyciela wydającego	Data rozliczenia	Podpis nauczyciela rozliczającego

Załącznik nr 1. Wzór karty zaliczeniowej pracy na rzecz szkoły

1. Dotyczy: pracy na rzecz szkoły (VI 4.2.i)

Imię i nazwisko ucznia:	
Imię i nazwisko nauczyciela nadzorującego:	
Liczba godzin określonych przez Zespół Wychowawczy:	
Data:	
Podpis nauczyciela:	
Data:	
Podpis nauczyciela:	

(W zależności od liczby godzin można modyfikować)

Załącznik nr 2. Wzór karty zaliczeniowej pracy edukacyjnej

2. Dotyczy: wykonania pracy edukacyjnej (VI 4.2.j)

Imię i nazwisko ucznia:	
Imię i nazwisko nauczyciela nadzorującego:	
Temat pracy edukacyjnej	
Data:	
Podpis nauczyciela	

Załącznik nr 3. Wzór karty zaliczeniowej wyznaczonej konsekwencji

3. Dotyczy : zaliczenia konsekwencji (VI 4.2.g/k/l)

Imię i nazwisko ucznia:	
Imię i nazwisko nauczyciela nadzorującego:	
Konsekwencja:	
Data:	
Podpis nauczyciela	
Data:	
Podpis nauczyciela	